

Фотопогляд: «ЗИМОВА КРИНИЦЯ»

ПЛАНИ І ФАКТИ

ТАРЯЧИЙ ЛЮТИЙ ПРОСВІТЯН

11 лютого 1989 року засновано Товариство української мови ім. Тараса Шевченка. Отже, в нас — п'ятнадцятирічний ювілей. Свято праці. Свято мобілізації активістів "Просвіти" для виконання нових патріотичних гонорових завдань у суголосі та взаємодії з новою владою.

Виставка живопису Валерія Франчука "Плоди саду людського", твори якого висунуто на здобуття Національної премії України ім. Тараса Шевченка, триватиме до 12 лютого. На цей день призначено урочисте ювілейне засідання Головної Ради товариства "Просвіта" за участю керівників усіх регіональних просвітянських організацій.

До цієї події Центральне правління видає методичну добірку-пам'ятку "Українська мова державна, мова офіційна". У добірці представлено найважливіші правові норми щодо статусу української мови. Добірку планується використати для підготовки та проведення науково-практичної конференції на тему "Державна мова — офіційна мова, як засіб формування національної свідомості й патріотичного виховання молоді".

Історико-культурологічна тема Трипілля знайде оригінальне відображення під час лекторію "Трипільська цивілізація у спадщині України", що його проведення спільно із Будинком учителя заплановано на 22 лютого. А вже 25 лютого у столичному музеї Лесі Українки, що на вул. Саксаганського, відбудеться літературно-мистецький вечір "Ні! Я жива, я буду вічно жити" на відзначення пам'яті Лесі Українки.

Як завжди, "Просвіта" опікується низкою творчих конкурсів. На лютий заплановано фестиваль-конкурс "Шевченко у серці моїм" (тел. оргкомітету 228-62-30), конкурси "Об'єднаймося ж, брати мої!" та "Я вірю в майбутнє твоє, Україно".

У рамках фестивалю-конкурсу проведуться: літературний, художній, музичний, театральний конкурси, конкурс читців та істориків-краєзнавців.

Спільно з НАН України заплановано проведення кількох заходів на вшанування пам'яті видатного українського вченого Івана Пулюя з нагоди 160-річчя з дня народження.

Цього місяця відбудуться також дуже важливі звітно-виборчі конференції у районних і міських об'єднаннях "Просвіти", на яких розглядатимуться питання кадрового оновлення, організаційного зміцнення і піднесення ролі "Просвіти" у громадському житті.

Секретаріат ВУТ "Просвіта"

БО ТИ НА ЗЕМЛІ — ЛЮДИНА

8 січня в Національній опері відбувся великий мистецький вечір, присвячений 70-річчю з дня народження світлої пам'яті Василя Симоненка,

одного з найкращих українських поетів ХХ сторіччя. Народжений на Різдво 1935 року на Полтавщині, Василь Симоненко прожив коротке земне життя — всього двадцять вісім років. Саме його смерть 13 грудня 1963 року започатковує чорний мартиролог радянського терору другої половини ХХ сторіччя проти Українського Слова. Непроминальна симоненківська поезія назавжди увійшла в скарбницю Духу нашого наро-

УКРАЇНСЬКІ ВІЗІЇ

ду й сьогодні актуальна, як ніколи.

Вона завжди буде актуальною, бо Василь Симоненко, як ніхто інший, умів формувати свої поетичні інвективи, пам'ятаючи і відчувачи кожну краплю українського болю, — того, що не пригнічується часом.

Тому сьогоднішнє число "Слова Просвіти" відкриваємо Словом Василя Симоненка — рідним, болючим, безцінним.

*Ти знаєш, що ти — людина.
Ти знаєш про це, чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.*

*Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі
Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди —
Добрі, ласкаві й злі.*

*Сьогодні усе для тебе —
Озера, гаї, степи,
І жити спішити треба,
Кохати спішити треба —
Гляди ж не проспи!*

*Бо ти на землі — людина,
І хочеш того чи ні —
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.*

Василь СИМОНЕНКО

НОВАЦІЇ

ВЛАДА ТА МАС-МЕДІА

В. Ющенко запропонував засобам масової інформації укласти контракт із владою. "Цим контрактом ми засвідчуємо, що ніколи не займатимемося переслідуванням преси. Не проводитимемо через пресу дезінформацію, неповну, несвоєчасну інформацію", — сказав В. Ющенко на прес-конференції в Сумах. Він додав, що контракт гарантуватиме існування в Україні "вільної журналістики, точка зору якої не обов'язково співпадає з точкою зору президента". Під час представлення нового губернатора Сумщини

В. Ющенко також повідомив, що планує скоротити дотації для фінансування видань міністерств та органів місцевої влади. Він додав, що просить "не ображатися", але підкреслив, що свою позицію чиновники мають доносити до людей через незалежні мас-медіа — повідомляє www.pravda.com.ua.

У КИЄВІ БУДЕ ЕРМИТАЖ

Президент Віктор Ющенко запропонував Київській міській державній адміністрації і Київській міській раді розробити ідею створення музею, що виконував би роль Національного Ермітажу.

Він вважає, що безліч експонатів, які зберігаються в запасниках музеїв, могли б

використовуватися краще. Ющенко припустив, що такий музей міг би бути розташований у приміщеннях заводу "Арсенал", навпроти Києво-Печерської лаври. "Нам усе потрібно зробити, друзі, щоб той завод "Арсенал-2"... став Національним музеєм", — сказав Ющенко.

У п'ятницю на засіданні Верховної ради згадувалося, що раніше на базі заводу "Арсенал" свій музей сучасного мистецтва планував створити зять колишнього президента Кучми Віктор Пінчук. Пінчук стверджує, що почув про це вперше.

В. Ющенко також заявив, що Київська влада має визначитися з існуванням виставкових залів по вулиці Інститутській, будівництвом Десятинної церкви.

ТЕЗКО ВЕЛИКОГО МАЙСТРА

ДОЛЯ

Батьки назвали його Рафаелем і, мабуть, ім'я виявилось доленосним — Рафаель БАГАУТДІНОВ став художником.

Народився він у 1931 році в Казані. Коли хлопчикові було п'ять років, батько — секретар обкому комсомолу Татарстану — був репресований і розстріляний, а мати провела десять років у таборах Мордовії. Крихітну сестричку Аїду забрала бабуся, а Рафаель і його старший брат Рем поневірялися по дитячих трудових колоніях Кавказу, Середньої Азії, України. Та все-таки хлопців вела по життю щаслива зірка — вихователі помітили потяг братів Багаутдінових до малювання, і вони були переведені до дитбудинку для обдарованих дітей № 3 у Києві. Рафаель навчався в Київській художній школі, в Казанському художньому училищі. Відслуживши в армії, Рафаель Багаутдінов став студентом Київського художнього інституту, який успішно закінчив у 1962 році й уже

через рік був прийнятий до Спілки художників України.

Київ став другою батьківщиною татарському юнакові. Тут він зустрів свою долю — українську дівчину Ларису Садовську, яка подарувала йому сина Рустема. Тут народилися найкращі твори художника. Окрасою музею Великого Кобзаря є картина Рафаеля Багаутдінова "Останній автопортрет Шевченка". Тільки в цьому неповторному місті могли бути створені картини "Пам'яті Врубеля", "Присяга Булгакову", серія "Українські

легенди". Повні ніжності й чарівності портрети дружини Лариси, невістки Тетяни, поетес Світлани Йовенко, Антоніни Цвид, Тетяни Аїнової, сестри — оперної співачки Аїди Іванової, ім'я якої також виявилось доленосним. А також "Іванна", "Пенка", "Уляна"...

"Мені жіночі портрети вдаються, мабуть, тому, що в дитинстві та юності так не вистачало материнського тепла", — говорить Рафаель Махмутович. Хоч мати і вижила в сталінських таборах, але вже мала нову сім'ю, і повного зближення з дітьми від першого шлюбу не сталося. У страшному 1937 році Рафаель був занадто малим. Та студентом, дізнавшись про трагічну долю батьків, порвав свій комсомольський квиток. А хмари вже збиралися над головою митця. У 1972 році старший брат — художник Рем Багаутдінов, емігрував до Австралії, потім — до США. І молодий художник зазнав жорстоких цькувань від партократії і просто негідників і кар'єристів. Десять років йому не давали працювати, хотіли забрати майстерню, доводилося продавати картини під чужим

Автопортрет із сином

прізвиськом, щоб прогодувати сім'ю. Але загартований колоніями та дитбудинком Рафаель Багаутдінов вийшов із нелегкої ситуації переможцем. І як нагорода — перша персональна виставка в 1985 році в Будинку художника, яка збирала в день по 500—700 киян і гостей столиці. Милують око пейзажі різних куточків Києва, відразу впізнаєш: це — Русанівка, це — Печерськ, це — Володимирська гірка.

Чарівність легенд різних народів світу розкриває триптих "Танці епох". Повна доброго гумору серія "Амазонки". Загадковий світ фантастики дарує серія "Паралельний світ". Неповторним ароматом старовини дихають картини "Замок у Франції", "Рембрандт". Напрочуд світлі й ліричні "Купави", "Лілеї", "Ромео і Джульєтта", "Чайки", "Джерело натхнення Сандро Ботічеллі". Та найглибша і найсильніша на цій виставці картина "В надії", яка була передчуттям Чорнобильської катастрофи.

Талант художника розквітав із кожним роком. Рафаель Багаутдінов провів більше 20 персональних виставок у Києві, Казані, США,

Франції, Німеччині. Його твори знаходяться в музеях і приватних колекціях України, Росії, Латвії, Німеччини, Франції, США, Ізраїлю, Канади і, звичайно ж, Татарстану. Татарсько-булгарському епосу присвячені картини "Тюркські амазонки", "По сліду білого вовка", "Навала". Вісім картин Рафаеля Багаутдінова зберігаються в Центральному музеї образотворчого мистецтва в Казані. Перебуваючи там, Рафаель Махмутович зі сльозами на очах поклав квіти до меморіалу жертвам репресій, де значиться й ім'я батька Махмута Багаутдінова, померлого реабілітованого.

Творчість художника багатопланова: акварелі, книжкова графіка, живопис олією. Портретне мистецтво Багаутдінова вражає точністю. У його затишній майстерні на Печерську на тлі церковних бань на мене дивилася зеленими очима, повними болю, тонколиця Марина Цветаєва. В образі великої росіянки, створеному художником, читався весь трагізм долі поетеси. А портрети Пушкіна, Анни Ахматової, Олександра Блока, українських письменників Івана Драча, Михайла Слабошпицького, Володимира Шовкошитного! Це справжні дива. А на запитання про звання Рафаель Махмутович посміхається: "А хіба мій тезко Рафаель Санті чи Леонардо да Вінчі мали якісь звання? Головне — бути справжнім художником!" Із цими словами не можна не погодитися. Творчість Багаутдінова користується попитом. Це й про Рафаеля Махмутовича рядки Ліни Костенко:

Люблю свою працю, щасливий в родині.

Чого їще треба сучасній людині.

Так, Рафаель Багаутдінов — щасливий художник!

● **Ніна КРИВОРУЧКО**

Рафаель Багаутдінов "Останній автопортрет Шевченка"

Рафаель Багаутдінов "Іванна"

ВЕРНІСАЖ

Отримати можливість виставитися в Палаці мистецтв — мрія чи не кожного львівського художника. Тарас Самотос такий шанс отримав, уже переступивши в невідомій творчій праці сорокарічний рубіж. Досить багато гостей, насамперед, колег по праці у Львівській академії мистецтв, наочно переконалися у високому творчому рівні талановитого живописця. І справді, кілька десятків розміщених у великій залі робіт засвідчують пошуки оригінальних мистецьких рубіжів художника.

Прислуховуюся до оцінок, які

ВИСОКИЙ ВИМІР ШИРОСТІ

дають творам визнані митці, а їх зібралось немало. Ось фрази з виступів на відкритті виставки, ось підслухане з розмов глядачів. Живописні твори дихають щирістю, мальовані експресивно, пастозно. Щедра насиченість тональними й кольоровими вальорами, небайдужість — це бачиться передусім. У відтворенні світу переважають емоції. Якщо це й власні спостереження та спогади, то вони підсилюються уявними інтонаціями. Це

дозволяє акцентувати тональні та кольорові контрасти, підпорядковуючи їх обмеженій градації виразних засобів. Навмисне не беру в лапки цих розмаїтих висловів, бо ж тут головне те, що відшуканий творчий стиль художника не залишав байдужими як знавців прекрасного, так і просто аматорів.

Я особисто давно вже приглядаюся до творчих пошуків молодого художника. Адже ми з його батьком, відомим львівським скульп-

тором Іваном Самотосом, — давні приятелі, я неодноразово був присутнім на відкриттях пам'ятників і монументів роботи майстра.

Але в даному випадку мова йде про нового оригінального митця. Оскільки я належу до тих, чий художні смаки базувалися на традиційному живопису, намагаюся бути толерантним до певних авангардних новацій Тараса — що ж, так, напевно, і має бути. Ми потроху вросемо в європейський мис-

тецький світ. Хоча й нагадуючи самі собі: не дозволяймо собі лише брати чуже до себе, підносимо своє до світового, — це з науки Тарасових учителів, визначних митців.

На останок зазначу: Тарасові роботи вже є у поціновувачів прекрасного Австрії, Німеччини та Франції. Я ж додам — є і в Австралії. Ще десяток років тому приїздила звіти моя сестра, з якою не бачилися майже п'ятдесят років, то як подарунок повезла зі Львова гарний пейзаж митця, що сподобався їй перегуком зі збереженням у власній душі.

● **Микола ПЕТРЕНКО**, м. Львів

РЕФЛЕКСІЇ

Нещодавно приватний продавець друкованої продукції відмовилася взяти в мене дрібні монети за газету, яку я хотів із її розкладки придбати. На моє запитання — “Чому?” — знизавши плечима, відповіла, що вони нікому не потрібні.

І хоча вже в найближчому кіоску “Союздруку” продавець без зайвих коментарів прийняла монетну дрібноту, цей неприємний випадок залишився в пам’яті.

У всі історичні часи гроші — основна складова частина фінансової системи країни, своєрідний символ, як на території дер-

ВКЛОНІТЬСЯ І ПІДНІМІТЬ

жави, так і за її межами. Якось довелося стати свідком події, коли кілька чернівчан-перехожих ледь не побили один одному голів, одночасно кинувшись піднімати з землі 50-центову монету. Але ж то — центи! До своїх рідних копійок ставлення інше: їх топчемо ногами.

Летить монетна дрібнота на землю... — який сенс носити в кишені здешевілу копійчину. У стомлені, спустошені постійною боротьбою за виживання серця й душі навіть не крадається думка, що цим зневажаємо

не тільки національні гроші, а й самих себе як громадян держави.

І доки тупцюватимемо по власних грошах, годі сподіватися на зростання національної гідності. Тут не допоможуть грошовиті вуйки з-за кордону. Це питання етики і самоповаги.

Тож, люди добрі, вклоніться й підніміть із землі вітчизняну копійку. А вона вам за це неодмінно віддячить.

Григорій ЗАСЛАВЕЦЬ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Сучасний успішний світ дуже високо цінує інформаційну безпеку та вкладає в її зміцнення великі кошти. Завоювання територій уже відходить в історію, поступившись місцем інформаційній війні, іншими словами, — інформаційній конкуренції, що відбувається разом із конкуренцією економічною. Щоб подолати народ і змусити його працювати для чужої вигоди, досить зруйнувати інформаційний захист, зробити людину інформаційно залежним, змусити жити чужим розумом.

Коли нам говорять про пошуки національної ідеї, ми не можемо її уявити, безконечно сперечаючись, замість будувати нове життя. Чому не діємо, як вчить Біблія, не згадаємо, як Господь створив людину за власним образом і подобою? Ми ніколи не побудуємо держави й не змінимося на краще, якщо щоденно не бачитимемо у наших ЗМІ нашого кращого образу та подоби, нашого майбутнього відображення, до якого хочеться дорівнятися.

Якби ЗМІ самі сприймали й поширювали правильне тлумачення мовного законодавства Конституції, не мали б ґрунту політичні спекуляції на новому та національному питаннях, інспірування сепаратизму. Справжня інформаційна підтримка внутрішнього ринку спонукала б нас більше купувати своє, захищаючи інтереси власного виробника, селянина, робітника, працівника бюджетної сфери.

Якби телебачення висвітлювало успішні приклади захисту людських прав і можливостей контролю за діями влади, ми заробляли б набагато більше й поменшало б аматорів обкрадати державу. Якби по телебаченню нам показували бравих українських правоохоронців замість серіалів про чужих “ментів”, ми давно зрозуміли б, що міліція з народом. Якби замість засилля верок сердючок і дебілізуючих розважальних програм, чужого пересмішництва і кепкування з українця нам, на-

Колаж Є. Голібарда

БУДУЙМО ВЛАСНИЙ ВЗІРЕЦЬ!

Усі звикли бачити найголовнішим пріоритетом економіку як джерело добробуту. Так було в старі часи. Нині ми вступили в добу панування інформації, що здатна вільно поширюватися, впливаючи на наші наміри, спонукаючи діяти так або інакше.

решті, показали молодих, сучасних, сильних і успішних співвітчизників, — ми мимоволі відчували б себе іншими.

Тільки оздоровлення власного інформаційного простору може дуже швидко об’єднати український народ у сильну Націю, здатну серйозно впливати на світові процеси і за правом потужного конкурента досягнути високого рівня життя, самостійно гарантувати власну безпеку та захищеність людей.

Світ давно інформаційно впливає на нас, керуючись законами конкуренції, і припускає, що ми здатні захищати власні інтереси й здійснювати власний інформаційний вплив на території економічних зацікавлень. На жаль, ми не готові захищатися. Це, як у дзеркалі, видно в роботі ЗМІ та інформаційних систем. Ця проблема досі не знаходила належної уваги з боку держави. Більшість проектів і про-

позицій оздоровлення та захисту інформаційного простору оприлюднено, але вони залишилися поза увагою влади й суспільства. Непоганий шанс з’явився у нас лише зараз, після Помаранчевої революції та обрання народного Президента.

Ми житимемо не гірше європейців чи американців не тільки завдяки економічним реформам. Це мають бути такі реформи, у результаті яких великому бізнесу буде вигідно виконувати функцію гаранта інформаційної безпеки, а не її руйнівника, оберіга національного чинника і традицій, а не бездушного урбанізатора ради прибутку. Світова практика переконує, що в інформаційних змаганнях сучасної економічної конкуренції державна мова й національна самобутність — потужний щит самозахисту від експансії і неоколонізації.

Ми, прості громадяни, повинні дбати про позитивні зміни

в ЗМІ, усвідомлюючи, що це, зрештою, позитивно позначиться на нашому житті. Активність молоді під час Помаранчевої революції свідчить про те, що молодь розуміє важливість нагального захисту вітчизняної сфери інформації і не бажає змінюватися за чужими проектами. Зміни повинні зробити наше життя гідним. Саме тому треба дуже уважно придивлятися до телебачення, вслухатися в передачі радіо, вчитуватися в тексти публікацій, — це чутливі барометри українських змін. І писати, писати й телефонувати до редакцій, щоб позбавлялися чужого нездорового зацікавленого впливу. І тоді в них побачимо наше щасливе українське обличчя. Тоді можна буде привітати себе з народженням самостійної держави.

Володимир ФЕРЕНЦ, м. Івано-Франківськ

АКТУАЛЬНО!

На пострадянському просторі зміна політичних правил гри все одно залишала у виграші одних і тих самих гравців. Новітній генерації політиків майже неможливо було конкурувати з учорашньою компартійною та комсомольською номенклатурою, яка продовжувала контролювати людські, фінансові, матеріальні та мас-медійні ресурси.

Україна і Луганська область зокрема — не виняток. Упродовж 13 років новостворені управлінські посади президентської адміністративної вертикалі на чолі з учорашнім керівником ідеологічного відомства ЦК КПУ Леонідом Кравчуком та в недалекому минулому секретарем парткому “Південмашу” Леонідом

ЛЮСТРАЦІЯ — УМОВА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Кучмою обіймає вчорашня номенклатура. Те ж саме відбувається у самоврядних інституціях, господарчих, фінансових і профспілкових сферах. Так, Луганський обласний політичний бомонд очолюють учорашній 1-ий секретар Луганського міськкому КПУ Віктор Тихонов та вчорашній 1-ий секретар Луганського міськкому комсомолу Олександр Єфремов. Саме вони запровадили в життя певний критерій відбору кадрів на управлінські посади, де головним чинником має бути наявність у біографії кандидата на посаду — “досвіду комсомольської та компартійної роботи”. Саме вони склали цементуючу

основу злочинної корумпованої Кучмівської владної піраміди. Саме вони ініціювали так звану політичну реформу, і навіть заміну соборного устрою України на федеративний. Саме вони творили шалені порушення виборчого законодавства на території області, видаючи на гора неймовірні результати, коли кількість тих, хто проголосував, була більше 100 %. Саме вони воліють і надалі одноосібно вирішувати всі нагальні питання життєдіяльності Луганщини.

Настав час сказати їм: **ДОСИТЬ! ДОСИТЬ КРАСТИ! ДОСИТЬ БРЕХАТИ! ДОСИТЬ ЗРАДЖУВАТИ ВЛАСНИЙ НАРОД!**

Єдиний засіб для цього — це **ЛЮСТРАЦІЯ**. Саме очищення від засилля вчорашньої номенклатури дасть можливість привести до управління державою професіоналів, патріотів і порядних людей. Цей шлях не новий. Люстрацію застосовували країни Східної Європи, внаслідок чого мають вражаючі результати соціально-економічного розвитку. На Луганщині достатня кількість потенціалу, аби повернути собі славу регіону, де цінували людину праці. Потрібно дати шанс йому реалізуватися.

Валентин ТКАЛИЧ, голова Луганської обласної організації УНП

НЕ МОЖУ МОВЧАТИ

ЛИХО З РЕКЛАМИ

На жаль, для багатьох головний атрибут святкування — це спиртозний харч, який нині залишився у тій самій ціні, що була до подорожчання. А тут ще й рідні екрани радять: яка горілка прозоріша, яке вино чистіше, та що коньяк “найбільше цінується янголами”. До того ж, якщо вірити рекламі, найкращий подарунок — пляшка особливо очищеної горілки. Бо вважається, що без пляшечки й риболовля — ніщо, й відпочинок при шашликах — марна справа. Бо ось вона: райська насолода — освячена офіційністю можливість поласувати алкогольним засобом “демократії” будь-де. Іде хлопчина і дудлить із “горла” слабоалкогольний напій, який рекламують наші телевізійні канали, з чіткою періодичністю вставляючи “питний” сюжет мало не до кожної програми. Ти просто зобов’язаний пити саме цей шедевр лікєро-горілкового виробництва. Бо він, як повідомляє реклама, майже на сто відсотків створений із натурального соку, плюс високоякісна горілка. А що насправді? А насправді молодь п’є цей продукт, не підозрюючи, що розробники і продуценти напою самі його не вживають. Бо знають, із яких хімікалій його створено. Бо де, скажіть на милість, в Україні плантації маракуй чи папай? І скільки може коштувати сік із цих екзотичних плодів?

Історія людства не знає жодного випадку досягнень за допомогою пляшки. Так само жодному спортсменові не стало в нагоді вживання алкоголю. Телеканали прямо-таки з маніакальною впертістю рекламують алкогольних виробів у програмі. Часом дізнаємося з егідою горілки вже охорона і фауна рідної країни. Хоча добре відомо, скільки завдяки вогняній воді згоріло лісів, після “дегустачії на свіжому повітрі” загинуло горе-мисливців.

Не знаю як вам, а мені сумно. Сумно, бо homo alkoholis поступово забуває давню істину: символічно пригубити з друзями — це свято, а напиться до пороссячого виску означає втрату себе, добровільне безумство. Щодо реклами алкогольних виробів, то, наприклад, у Польщі вона заборонена для всіх напоїв міцністю понад 2 градуси. Натомість в Україні напої міцністю понад 5 градусів рекламують спортивні кумири світового рівня.

Олена Б.Т.-Р.

АФЕРИ

СПРАВА «ПАЛАЦИКУ»

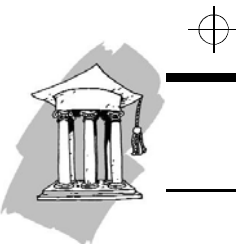
Суд визначить міру вини голови Кримського Республіканського комітету охорони пам’яток і культурного спадку Сергія Павличенка та його заступника В’ячеслава Зарубіна, затриманих у ході перевірки додержання в автономії земельного законодавства Генпрокуратурою України.

Ім інкримінують зловживання службовим становищем під час узгодження документів на виділення земель в охоронній зоні пам’ятника історії та архітектури — меморіальної ялтинської дачі письменників Костянтина Треньова й Петра Павленка. Збиток, нанесений державі, за підрахунками правоохоронців, склав 100 тис. грн.

Цьому скандалу півтора роки. Кримінальну справу проти посадових осіб Рескому свого часу закрили, бо надто відомими прізвищами супроводжувалася будова в охоронній зоні. Хоча достеменно відомо: спільно збудований “паладик” належить двоюрідному братові одного з віцепрем’єрів кримського уряду, який, кажуть, нині “у бігах”...

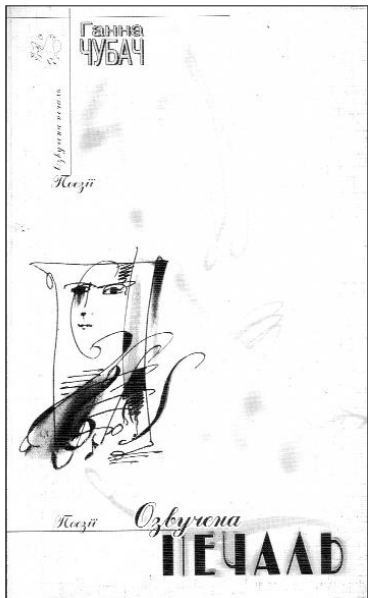
Щоб спільно спорудити величний особняк на території музею, знищили 9 соток незаконно приватизованої охоронної зони, де був сад. Музей же Треньова—Павленка, перетворений на побутовку для робітників під час будівництва котеджу, марно чекає ремонту вже 13 років.

Віктор ХОМЕНКО, Крим

ХТО Ж ОТРИМАЄ ЛАВРИ ПЕРЕМОЖЦЯ?

ПРО-ЧИТАННЯ

ВІДГОМІН ПЕЧАЛІ ГАННИ ЧУБАЧ

Якби премію присуджували діти, вони б віддали її **Ганні ЧУБАЧ**. Просто так. Бо на високу нагороду претендує збірка поезій "Озвучена печаль", а не дитячі вірші. Ну, і що? Адже українська дитяшня (а завдяки їй і батьки) дуже добре (напам'ять!) знає віршики про двох маленьких баранців, які пекли млинчик, про kota Івашка, в якого сталося велике горе, — мишка впала в порожню пляшку: "Впала сіра мишка / Аж на саме денце. / Як її дістати? / Це ж бо не відрець! / — Вилізай! Не бійся! / — Кіт провів у миші, — / Я для тебе в мисці / Молока залишу! / Вилізай! Не бійся! — / Кіт благав до ночі. / Тільки вперта мишка / Слухати не хоче. / Чеше круглі вушка, / Хвостиком махає. / А голодний котик / Пляшку обіймає..."

Збірка "Озвучена печаль" — інша. Тут не впізнати мисткиню дитячих шедеврів. Світ дорослих має жорстокіші ігри. Тому й написався вірш "Одинадцять вересня", де героїня зізнається: "Всього боюся. Час такий — / Всього боюся на світі. / Летять у небі літаки, / Боюсь — усім би долетіти".

Якщо героїня Ганни Чубач боїться за людей, то сама письменниця їм ще й допомагає. У липні 1998 року газета "День" опублікувала статтю про важкохворого сімнадцятирічного поета Юрія Титова, який на запитання журналістки "Дня" про друзів відповів: "Багато дорослих добре до мене ставляться і допомагають чим можуть. Але найближчих і найдорожчих друзів у мене лише двоє. Мій ровесник Альоша, він так само, як і я, не встає з інвалідного візка, і Ганна Чубач". Ця відповідь була щирою, адже саме Ганна Чубач заопікувалася поезією хлопчика і завдяки цьому у видавництві "Просвіта" вийшла перша збірка Юрія "Вічний шлях", а згодом у видавництві "КМА" — книжка "Обличчя до небес".

Цю жінку ще називають журавочкою. Чому саме це слово напрошується у багатьох, хто пише про неї, — невідомо. Може, через сум, який начебто переповнює лірику цієї поетеси. Але ж сум цей надивовижу світлий. А може, через назву першої збірки — "Журавка" (1970). Відтоді вийшло чимало книжок: "Жниця" (1974), "Ожинові береги" (1977), "Заповіти землі" (1978), "Срібна шибка" (1981), "Святковий день" (1982), "Життя зоря" (1983), "Йшла синичка до кринички" (1983), "Листя в криниці" (1984), "Літо без осені" (1986), "Відкрию таємницю" (1989), "Жук малий і волохатий" (1991), "Веселий букварик" (1992), "Алфавітні усмішки" (1993), "Небесна долина"

Це питання хвилює не лише письменників, імена яких — у списку претендентів на звання лавреата Національної премії України імені Тараса Шевченка 2005 року, а й багатьох українців, які цікавляться літературою. Пропонуємо вам огляд деяких книг, кожна з яких її поціновувачі вважають гідною того, щоб принести почесне звання своєму автору. Ці книги, як, зрештою, імена їхніх творців, вже набули розголосу в читацьких колах.

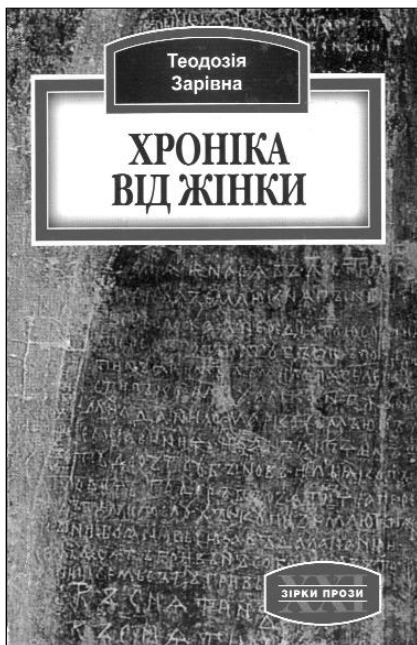
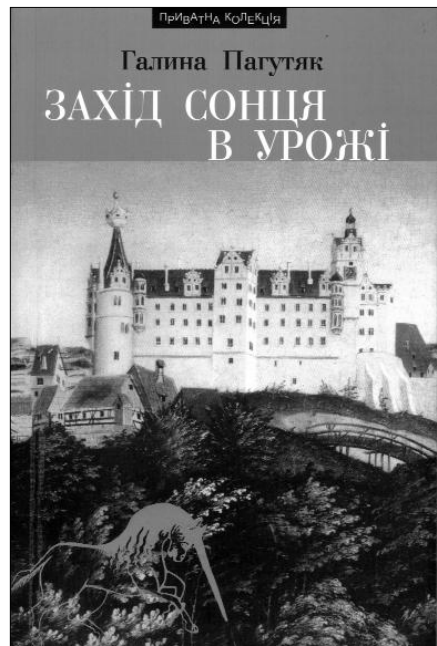
(1993), "Очі матері" (1996), "Етюди рідного міста" (1999), "Рудий кіт" (1999), "Жаба АБА" (1999) та ще багато збірок.

Микита Шумило колись сказав: "Люблю двох поетес: Ліну Костенко — мужню, Ганну Чубач — ніжну". Вона справді була ніжною. Взяти хоча б ось цього вірша (із попередніх збірок): "Цілую посмішку твою, / Як дощ траву, / Як вітер листя. / Ідеш... / Розгублено стою — / Усі стежки мої зійшлися. / Усі дороги мої — тут, / Усі світи мої — біліють. / А ти — ідеш... / На тебе ждуть. / Я зупинити не посмію. / Ну що ж? Іди! / Нехай щастить! / А я — поплачу, посумую, / Я — не ловлю щасливу мить, / Я тільки посмішку / Цілую...". Але зараз Ганна Чубач у поезії стала мужньою, іноді навіть нещадною. Це вже не любовна лірика, а філософська поезія, де — досвід, переконання й непорушна шкала цінностей...

Хоча Шевченківську премію збірка "Озвучена печаль" навряд чи отримає. Справа не в тому, що, цитуючи авторку "Слова Просвіти" Наталю Черченко, — "Ганна Чубач пише в традиційній манері. І це, ймовірно, викличе саркастичну посмішку в отих загерметизованих у самозамилуванні поетів-псевдодоваторів, котрі таку манеру вважають анахронізмом". Ні. І навіть не в тому, що ця збірка не перемогла минулого року. Просто занадто сильна конкуренція. Присуджувати премію цій поетесі слід за всю її творчість і діяльність.

УПИРІ, КОХАННЯ І ВСЕ, ЩО ТРАПИЛОСЯ НЕ З НЕЮ

Ще одна претендентка на звання лавреатки — **Галина ПАГУТЯК**. Розглядаються дві її книжки "Захід сонця в Урожі" та "Писар східних воріт притулку". Остання якось потрапила до рук критиків Ігорю Бондарю-Терещенку, який із притаманною йому прискіпливістю і в'дливністю "пройшовся" по "Писарю..." на сторінках "Книжника-review", хоча, схоже, ІБТ роман сподобався, він навіть порівняв Пагутяк із Гоголем. Правда, критик заважав, що книга могла би бути удвічі цікавішою, якби була втричі коротшою. У "Книжнику" також знаходимо враження від "Заходу сонця в Урожі" Юлії

Ємець-Доброносолової, яка стверджує, що на одну цупку книгу сюжетів тут-таки забагато, але зразу ж пише: "Сумно, коли цей текст загубиться в огроми інших творів". На щастя рецензентки та авторки — текст не тільки не загубився, а й претендує на найвищу державну винагороду. "Писаря..." уже відзначили експерти "Книжки року 2003" — книга увійшла до сімки найрезонансніших у номінації "Красне письменство".

Проза Галини Пагутяк — меланхолійна й одночасно напружена. Її герої перебувають у вічному пошуку дверей для втечі: "Ми молимося лише одному Богові — Втечі. Мусять бути поїзди, які відвезуть нас у кращий світ, подалі від убогості й безнадії". Це рядки з "Книги снів і пробуджень" ("Захід сонця в Урожі"). Рядки із розділу з назвою "Те, що трапилось з нами всіма". А ось із того, "Що мусить зі мною трапитись":

"Колись я перестану відчувати трепет перед Новим роком. Гарних років у мене було так мало, що їх навряд чи додасться. Рано чи пізно я розучусь писати..."

Може, я колись розучусь дивуватись. Усі свої нещастя я змалечку приймала як щось природне. Коли б навіть якийсь вар'янт вдарив мене по лиці, я б вважала, що він має на це підстави".

Галина Пагутяк любить містику, упирів й нещасливі сюжети, щоб мати місце для іронії. Її твори майже позажанрові. "Львівська газета" подає таку характеристику прози Пагутяк: "Жанр нової книги прози відомої львівської письменниці більше або менше можна окреслити як філософсько-фантастично-іронічний. І, ясна річ, поетичний. Поетичність — чи не єдиний чітко окреслений елемент, притаманний цій прозі. Тут усе плинне, все уникає чітких окреслень, чорно-білих визначень, жанрово-стилістичних обмежень і навіть часових рамок. Важко сказати, де і коли відбувається дія: у часі та Притулку, і цим усе сказано".

Ось такі твори. Новаторські. Не зрозумілі багатьом. Чи є в авторки шанс? Є! І коли ж "трапиться це" із нею?

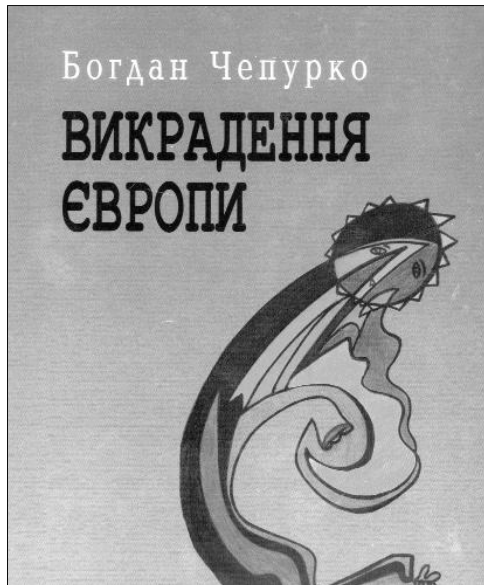
ХРОНІКА ВІД ТЕОДОЗІЇ ЗАРІВНИ

Уже навіть неординарне ім'я претендує на визнання. Вона — поетеса й прозаїк. Лавреатом хоче стати завдяки прозі. Її **"Хроніка від жінки"** вже встигла сподобатися читачам. Та й не лише ця книга. Мова прози **Теодозії ЗАРІВНИ** приваблює не менше, ніж сюжет. Людмила Таран, наприклад, бачить у прозі Зарівни поетку:

"Навіть назви видають у авторці саме поетесу Т. Зарівну. Так і є, в обох творах — влучне, добірне, вижане слово. В одному реченні — настрій, картина: "Під деревами висів дух яблучного недозрілого вина, запустілої серпневої розкоші й завислого часу". Скажете, занадто поетично? Т. Зарівна може писати й дуже жорстко, коли цього вимагає конкретний матеріал" ("Kr").

Таки може. Героїні Теодозії Зарівни — молоді жінки. У романі "Каміння, що росте крізь нас" — це Славка, працівниця музею, яка ніяк не може вибрати між особистим життям і роботою. Славка розшукує картину, яку вкрали.

Роман Зарівни — монтаж сучасності й минувшини. Авторка настільки легко переносить читача із наших днів у княжі часи (й навпаки), що той навіть не відчуває дискомфорту. Героїня Зарівни бореться з навколишнім світом із впертістю мурахи. Але світ не так легко здається: "Шлея покинутості і усімазабутості брала за горло. Була маленькою людиною, у котрої ані

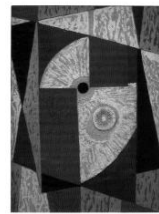
посад, ані винагород, якої не видно ані чути, отже, мала шанс вижити, перебути в оцімому неспокійному морі без улестливості і лицемірства, заздрощів і ворожнечі".

Романи Теодозії Зарівни можна було б назвати жіночими, якби не була настільки зачовганою й непопулярною (ба, — навіть заниженою) ця назва. Бо що таке в наш час жіночі романи? Легенний сюжетик із багатьма цілунками й кількома оргазмами (один обов'язково наприкінці книги). Це ж — серйозна проза, де — патріотизм, жіночність, самотність, загубленість і бажання бути для когось тією, яку хочеться захищати. До дідька Фройда! Мова тут не про якісь приховані бажання, підсвідомість, а про звичайне жіноче прагнення бути щасливою. Як зізнається мама Славки: найбільша любов — то жалість, коли виліковують душу. Саме така любов була у батьків головної героїні.

Може, нарешті, премію отримає жінка. Може, й Зарівна.

МИХАЙЛИНА КОЦЮБИНСЬКА

МОЇ ОБРІЇ

ДУХ І ЛІТЕРА
Харківська православна група

ОБРІЇ МИХАЙЛИНИ КОЦЮБИНСЬКОЇ ТА ЄВ- РОПА БОГДАНА ЧЕПУРКА

Михайлина КОЦЮБИНСЬКА — одна із найсильніших учасників змагу. Двотомовик **"Мої обрії"** вже заявив про себе доволі серйозно, ставши абсолютним лідером у "Лідерах осені 2004". Преса, інтуїтивно відчувши можливого переможця, аналізує книгу й загалом доробок авторки досить активно. Уже маємо рецензії в "Книжнику", компліментарні статті в "Дні" та "Нашій вірі". І це тільки початок.

Безумовно, всіх цікавлять постаті великих, а коли про них розповідає очевидець... Велика праця однієї з найталановитіших жінок України не потребує навіть якихось оцінок. Такі книги просто читають. Бо навіть якщо сказати, що тут написано про Павла Тичину, Аллу Горську, Івана Світличного, то це ще нічого не сказати.

Значно більше реклами потребує книга **Богдана ЧЕПУРКА "Викрадення Європи"**. Чомусь, попри якісне видання й гарну поезію, збірка залишилася поза увагою критиків. Газета "Слово Просвіти" в листопаді минулого року давала коротеньку рецензію Віктора Палінського, де рецензент зауважує, що в Чепурка ще все попереду. Земляки ж п. Богдана так не думають. Вони вже пишуться тим, кого називають "міфотворцем". Чому ж таке "мовчання" навколо цієї збірки?

Може, проблема в тому, що видавництво "Каменяр" не надто піклується про рекламу своїх видань? Адже наш час зациклений якраз на розголосі. Неодноразово доводилося чути від різних людей, що це — гарна поезія. Але, чомусь впевнена в цьому, ці ж люди віддали б свій голос за "розкрученішу" книгу.

А тим часом на премію претендує збірка поезій, де майстерність і мужність зрілого чоловіка (батька двох синів і дідуся шістьох онуків) гармоніюють зі світосприйняттям маленького хлопчика. Тут, що б не сказав, — буде дуже неточно й банально. Поезію Богдана Чепурка можна б назвати й патріотичною, і релігійною, але не дозволяють дискусії навколо патріотизму й релігійності того, чим ім'ям названа найпрестижніша українська премія.

Там, де є найменший сумнів, завжди виникає дискусія. А сумнівів у поезії Чепурка вистачає, навіть ув існуванні любові: "Полюбити когось одного / це якось ніби зненавидіти людство / Бо хіба є у світі любов / Не книжна не паперова / не вдумана не для дітей / не для цієї а також багатьох інших / поезій".

• **Марія КРИШТОПА**

ВЕРНІСАЖ

З естетичної точки зору, виставка художників видавництва “Дух і Літера” — явище унікальне, за своєю мистецькою природою — симбіотично-синтетичне. Вона унаочнює напрочуд важливу та цінну функцію видавництва — функцію забезпечення імплементації в самодостатню, але водночас делікатну й тендітну матерію слова образотворчих образів, що, зрештою, завершується дифузиею художніх образів, витворених засобами двох різних видів мистецтва. У цьому контексті постає проблема культури книги, в комплексній оцінці якої неодмінно має бути враховано якість візуалізації вербального наповнення друкованої продукції. Скажімо, візитною картою видавництва “Дух і Літера” стала біла обкладинка його видань, автором якої є Іван Григор’єв, — художник, роботи котрого представлені на виставці.

Промови на відкритті виставки принципово різнилися від тих, що зазвичай лунають на таких заходах. Ніхто з промовців не міг оминати “помаранчевої тематики”. Слова “дух”, “духовність”, “відродження”, “ідея”, мабуть, природніше, ніж у могилянській атмосфері, прозвучати вже просто не можуть. Щоправда, був єдиний виняток — промова французького філософа Феліпа Сертса. Він говорив не про революцію, а лише про дух, духовність: “...Художній витвір — це свідчення конфронтації з абсолютним. Чисте серце — це місце абсолюту. Художній твір є свідком цієї повноти, він відбиває зустріч між серцем та абсолютном. Це спосіб комунікації, найближчої до серця”.

Відомий український політичний діяч і письменник Юрій Щербак, виступаючи як автор ідеї, про-

ДУХ РЕВОЛЮЦІЇ І ЛІТЕРА ДУХУ

Наприкінці січня в Культурно-мистецькому центрі Національного університету “Києво-Могилянська академія” відбулося відкриття виставки художників видавництва “Дух і Літера”. На ній представлено роботи Івана Григор’єва, Галини Григор’євої, Бориса Єгіазаряна, Ірини Пастернак, Павла Фішеля та Олександра Ходченка, — всі художники співпрацюють із видавництвом, художньо оформлюють видання.

вів дуже цікаву паралель: у 2004 році ми всі побачили, як Майдан став оплотом української духовності, а в 2003 році, коли Помаранчева революція була ще в майбутньому, він, познайомившись із видавництвом “Дух і Літера” під час видання своєї книги “Україна: виклик і вибір”, побачив, що є острів духов-

ності, якого не подолати, є “бастіон свободи”. Авторів виставки, колектив видавництва та гостей привітав директор видавництва М. Фінберг.

Однак головне — за промовами та передмовами не забути про суть. А вона — в мистецтві. Галина Григор’єва, — художниця, роботи якої

пробуджують відчуття глибини, що з’являється лише тоді, коли дивишся в чисте плесо криниці, назвала виставку “Дивним світом чистого духу”. В нижніх-нижніх, ніби зітканих із вітру роботах Івана Григор’єва зображена тиха краса озера, сутінків, вечора. Цікавою, неординарною художньою авторською технікою позначені роботи київського художника Бориса Єгіазаряна, вірменина за походженням. Своєрідним вибухом творчої мистецької фантазії можна назвати роботи Олександра Ходченка: на його картинах трамваї їдуть через поле, теплоходи плавають в яру. Поєднання несполученого, оспівування неоспіваного, зображення незображуваного — тільки мистецтво здатне “творчо ламати” грані буття. Оригінальними в загальному хорі авторських робіт є репрезентовані на виставці ілюстрації до книги “Шалахмонеся” Григорія Фальковича, зроблені Павлом Фішелем та представлені разом із фрагментами текстів. Окрім того,

виставка дає змогу познайомитися з художніми фотороботами Ірини Пастернак. Фото не мають коротких назв, — усі вони озвучені біблійними цитатами. Особисто мене вразила робота, де тонко вловлено та відображено красу землі як у буквальному, так і в переносному значенні останнього слова, а озвучена робота так: “Земля змінюється, Мов та глина печатки, І стають, мов одіж, вони (Іов 38:14)”.

Наша земля змінилася. Дух революції змінив її. Але, по суті, що це таке — дух революції? У стінах Культурно-мистецького центру НаУКМА можна напрочуд зримо відчувати, що дух помаранчевого Відродження і дух мистецтва — це щось однопорядкове та єдинорodne. Це — віра, це — краса, це — світло.

Залишилося з’ясувати, якою ж є Літера Духу. Вона — найбільша в тексті, така, з якої все починається.

• **Жанна БЕЗП’ЯТЧУК,**
студентка НаУКМА

«БРАВО!» ДЛЯ МАМИ

Шанувальники камерного жанру давно вже не бачили настільки переповненої зали Київського будинку актора, як під час творчого вечора заслуженої артистки України Лариси НЕДІН — лауреатки п’яти мистецьких і літературних українських та міжнародних премій.

Відома автор і ведуча радіопередачі “Вечірній клуб актриси Лариси”, що його десятилітній ювілей відзначатиметься цього року, вишла на сцену з вокально-рецитаторським циклом творів, об’єднаних тематичним заголовком “Любове сокровенна”.

Із особливим артистизмом майстриня виконала сучасні українські романси на слова Ганни Чубач, Наталки Баклай, Миколи Луки-

БЕНЕФІС

ва та інших відомих українських поетів, багато з яких вшанували цей вечір своєю присутністю: Ніна Шаварська, Ганна Костів-Гуска, Юлія Булаховська, Станіслав Шевченко.

Схвальними оплесками переповненої зали були сприйняті власні вірші Лариси Недін в авторському виконанні.

Концерт часом нагадував майстер-клас, яскраву й радісну лекцію з акторського мистецтва: відточеність і витонченість кожного жесту, гармонія постави й руху, зміна виразу обличчя, керовані виразності голосу з його тембральними, часом ризикованими експериментами... Публіка шаленіла, атмосфера ставала гарячішою з кожним виконаним твором, вдячні шанувальники покрили рояль товстим шаром квітів, супроводжуючи закінчення кожного виступу гучними оплесками і криками “Браво!”, розкручуючи й без того екзальтований стан зали, щоразу вимагаючи більшого, яскравішого, чуттєвішого.

Особливої чуттєвості й шарму цьому вечорові додала також участь композиторів, котрі майстерно виконали функції концертмейстерів під час виконання пані Ларисою їхніх творів: партії фортепіано — Тетяни Стаматі-Оленевої, Ольги Турченко, Ольги Янушкевич; гітари — Ігор Якубовський.

Свою “партію” виконала й донечка бенефіціантки — Софійка, яка по-дитячому мило та безпосередньо вигукнула: “Кричіть мамі “Браво!”

Отож “Браво”. Бо є за що.

• **Євген ҐОЛИБАРД**

НАШІ НА ФЕСТИВАЛЯХ

Нещодавно в Москві, на кіностудії “Мосфільм”, відбулося вручення премії “Золотий орел”, що її присуджує Національна академія кінематографічних мистецтв і наук Росії. Серед нагороджених — український актор Богдан Ступка, який отримав “Золотого орла” в номінації “Найкраща чоловіча роль другого плану” за роботу в картині “Водій для Віри” режисера Павла Чухрая, створеній у спільному українсько-російському виробництві.

Стартував Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів у Клермон-Феррані. Цього року від України на участь у фестивалі надійшло 13 заявок, із яких організатори відібрали тільки одну — “Проти сонця”, — неігрову стрічку режисера Валентина Васяновича. Нагадаємо, що в минулі роки українськими учасниками конкурсної програми фестивалю у Клермон-Феррані були Олексій Росич (“Та-

то”), Володимир Дошук (“Кому не спиться в ніч глуху”) та Богдана Смирнова (Les demarches des rap-piers/“Паперові клопоти”).

Оголошено повний склад головного міжнародного журі цього-річного Берлінського МКФ, що проходить від 10 до 20 лютого в німецькій столиці. Журі очолює німецький кінорежисер Роланд Емеріх. Що приємно, в роботі головного фестивального журі також візьме участь український письменник і сценарист Андрій Курков (зокрема працював над повнометражними фільмами “Яма”, “Елісейські поля”, “Приятель небіжчика”). Його сценарій до картини режисера В’ячеслава Криштофовича “Приятель небіжчика” (1997) було номіновано на приз Європейської кіноакадемії. Курков — єдиний представник від України серед єврокіноакадеміків. Як розповів Анд-

НОВИНИ КІНО

рій, на його думку, запрошенням до головного журі Берлінале на 70 відсотків треба завдячувати Помаранчевій революції (в якій, додамо від себе, Курков брав активну участь), а також усім демократичним змінам в Україні, що нею зумовлені.

Новий фільм скандального українського режисера Олександра Шапіро “Путівник” відібрано до участі в 35-му Міжнародному форумі нового кіно, що є однією з програм Берлінського міжнародного кінофестивалю. “Путівник” — повнометражна ігрова картина, в якій ідеться про історію, філософію та естетику життя сучасного Києва. У картині знялися відомі українські актори Олексій Горбунів, Володимир Горянський, Віталій Лінецький, Алла Сергійко та інші. Міжнародний форум нового кіно — найдемократичніша програма Берлінського кінофестивалю. Сюди потрапляють фільми авангардні, експериментальні, картини-есеї, довгі кіноспостереження, політичні репортажі. У програмі Форуму наголос робиться на фільмах молодих кінорежисерів. Від самого початку свого існування Форум є не конкурсною програмою, а робочою зустріччю кінорежисерів. Офіційних нагород на Міжнародному форумі нового кіно не передбачено. Проте кілька незалежних журі таки присуджують призи фільмам, що демонструються у рамках Форуму.

• За даними сайту **kinokolo.ua**

ЗІРКИ МАЙДАНУ

За короткий час цей актор став чи не культовою особою в середовищі прихильників народного Президента. Ним зацікавилися всі, кого він під час Помаранчевої революції щодня зіграв і підбадьорював своїм щирим, теплим словом. “Хіба це справа істинного естета й митця?” — може запитати обиватель від мистецтва. Натякаючи на те, що ті, хто працював у турах за того чи іншого кандидата, ще й заробляли на майбутнє. Але не всім відомо, що першими зголосилися відпрацювати без авансів ті, хто свідомо відстоював, передусім, свої переконання, бо десять років найактивніше працювали на українську справу.

Євген з’явився в мистецькій агенції “Арт Велес” одним із перших. Його робота в агенції, яка першою заявила про свою орієнтацію на відродження режисерських традицій Леся Курбаса, не була випадковою, адже галичанське виховання і столична освіта час від часу народжують для зрощеного культурологічного соціуму акторів, яскравих і помітних саме завдяки патріотичним переконанням. Вони стають лідерами не тому, що вміють агітувати, а тому, що такими народились. Іншими бути не можуть, бо розуміють і глибоко усвідомлюють ціну всьому, що можна назвати “немодним” словом патріотизм. Так, українським патріотом нині бути модно, але є люди, що не хочуть бути модними й одноденними, одним сло-

ДУХОВНІСТЬ ПЛЮС СВОБОДА, або РОЗМОВА ПРО МИТЕЦЬКУ ДВОКРИЛІСТЬ

Зустріч із Євгеном НИЩУКОМ відбулася на Майдані Незалежності — якраз там, де він майже три тижні, у дні помаранчевого свята духовності, був ведучим на сцені свободи.

вом, — маловартісними. З такою людиною мені й пощастило зустрітись у буремні дні триумфу українського духу.

— **Євгене, ти давно став популярним і впізнаваним, бо й на екранах телеканалів тебе можна побачити, і в театрах та концертах різного рівня час від часу тобі вдається потішити публіку. Який ти справжній?**

— Я — актор. Бути таким чи іншим мене змушує роль, яку я граю в різних ситуаціях. Чи то в театрі, чи в кіно, а чи й у рекламі. До речі, про рекламу. Ця робота просто дає кожному актору певний заробіток. Тому доводиться погоджуватися, тим більше, що в мене є син, якому треба дати майбутнє. Гроші, звичайно, потрібні, але іноді краще відмовитись, аніж іти на компроміс із совістю, а коли я став обличчям Помаранчевої революції, особливо важливо зберегти це лице. Тому я не завжди погоджуюся на роль ведучого вечірок. Вибираю те, що мені до душі, цікаве для мене.

Після закінчення театрального інституту ім. Карпенка-Карого залишився в Києві. Співпрацюючи з

МА “Арт Велес”, я зустрів друзів-однодумців, які творили українську сучасну культуру. Завжди цікавився тим, що відбувалось у культурному світі і, звичайно ж, молодіжними жанрами та стилями. У мене ніколи не виникало сумнівів щодо правильності вибору роботи й оточення. Це все — органічно моє, тут я отримую, насамперед, задоволення від роботи й участі в цьому процесі. Ця робота — також один із моїх улюблених жанрів. Я й актором тут почувуюсь, і режисером, і ді-джеєм. Уже маю публіку, яка мене любить. Особливо відчув це на Майдані, де збиралася переважно молодь із певними музичними уподобаннями. Працюючи на ідею поваги до власного продукту, ми просто давали молоді можливість оцінити краще, що є в українській музичній культурі, — судити кожному на свій глузд. Але я маю особисту причетність до цих процесів і пишаюся цим.

— **А твоя акторська діяльність де найпомітніша? Пригадую твій тандем зі співачкою, яка нині вже має звання заслуженої, а тоді була просто популярна і яскрава Алла Попова...**

— Так, це в моєму творчому житті було. Я виконав роль у театралізованому дійстві режисера

Сергія Архипчука на пісню Володимира Цибулька та Романа Шустя “Вишиваний Казанова”. Дійство, що проходило в палаці “Україна” мало справжній успіх. Алла співала і грала, як королева, а я був той самий Казанова. Все, що ми створили, так сподобалося публіці й фітофірмі “Роксолана”, що ми навіть повторили виставу на замовлення цієї фірми. Це мій приємний спогад. Зараз вистави, де я граю головні ролі, йдуть у театрі “Сузір’я” й “Ательє 16”. Там я створюю образи Сергія Єсеніна й Орфея. Знявся не в одному художньому фільмі. Театр люблю і хочу в ньому працювати — це справжнє мистецтво, і гадаю, скоро вийдуть нові роботи як у театрі, так і в кіно. До речі, маю великі сподівання, і при потребі докладу зусиль щодо виходу законів, які сприятимуть розвитку українського театру й кіно, бо ставлення, яке спостерігалось до цього часу до цих надважливих видів мистецтва було ганебним як з творчого, так і з матеріального боку. Я — людина волі й принципів, тож і намагаюся дотримуватися цих переконань.

— **А хто ще причетний до твого виховання та вибору громадянської позиції?**

— Звичайно ж, батьки. Мій батько був воюком УПА. Розумієте, що за цим стоїть? А я, мабуть, батьків улюбленець, бо я — пізня дитина, народився останнім. Маю двох старших братів, які теж доклали зусиль до мого виховання і становлення, і літніх, але молодих розумом і душею батьків, які радіють моїм успіхам і допомагають триматися своїх, тобто наших традиційних сімейних переконань. Останні події, що відбулись у політичному житті України, — це наше велике свято. А я вже, мабуть, так і залишуся у свідомості загалу як герой Помаранчевої революції. Хоча не бачу перешкод для того, щоб більше часу присвятити театральній діяльності. Бо театр — це затишний куточок мого життя.

• Спілкувалася
Леся САМІЙЛЕНКО

НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

СУЦВІТТЯ КРАСИ

Небуденна виставка “Одухотворена праця. Народні промисли півострова” викликає захоплення у відвідувачів Кримського етнографічного музею. Численні експонати склали розмаїту, гармонійну й витончену сув’язь майстерних творінь давніх і сучасних ювелірів, гончарів, вишивальниць, карбувальників, ковалів, кожум’як різних національних традицій.

Вражають неповторністю й колосальною кількістю технік українські народні вишиванки та обереги гурту знаних майстринь села Пожарське Сімферопольського району з очолюваного Людмилою Грицишиною українського культурно-етнографічного центру “Явір”.

Променяться злото- й срібношвейні граційні шедеври вихованок студій кримськотатарської вишивки “Логьк” й “Орньк” села Теплівка, цілої мережі інших майстерень народних промислів, організованих у різних куточках півострова чарівницею-хранителькою цього донедавна призабутого давнього мистецтва Едіє Шаменовою. Окрасами багатьох виставок-ярмарків не лише Криму та України, а й усієї Європи стали оздобі-сувеніри авторства її послідовниць. Не меншою слави зажили й дива карбування знаного нащадка відомого роду ювелірів і зброярів Калафат — Асана Галімова. А серед багатьох вправних керамістів неперевершеними тут визнали роботи відомих гончарів Рустема Скібіна з села Окрополіс Сімферопольського району й феодосійця Миколи Деменчукова. У їхніх глиняних диво-витворах майстерно переплелися традиції Трипілля, давніх еллінів, усіх етносів півострова.

Це вже друга резонансна кримська виставка, організована активістами Союзу сприяння розвитку зеленого туризму за проектом “Створення регіональних центрів народних ремесел, як моделі малого підприємництва на селі”. Далі буде...

• **Віктор ХОМЕНКО,**
Крим

Євген Нищук у ролі Єсеніна у виставі “Мені тісно в імені твоєму”

РЕТРОСПЕКЦІЇ

Канівські кручі — під повним місяцем або осяяні близьким багаттям. Коричнева барва із золотом, стрімкі лінії, мов лінії долі, накреслені Космосом на цих крутосхилах. Це — полотна Любові МІНЕНКО, яку б, мабуть, прийняли до свого кола бойчукісти, а за ризик одразу заповнювати площину багатобарвним шитвом незрівнянних аплікацій проголосили б в авангарді найпалкіших авангардистів початку минулого століття. Та Любов Міненко належить нашому часу. І своєю новою персональною виставкою у галереї Культурологічного центру Всеукраїнського товариства охорони пам’яток історії і культури відкриває нові площини нашого часу, а якщо проситись до цього визначення і слово “простір”, то в усіх картинах знову бачаться канівські пейзажі.

І мої ретроспективні па-

ПОГРІТИСЯ БІЛЯ БАГАТТЯ

ралелі саме для того, щоб окреслити неспинний рух традицій. Бо її мама косила траву на сіно далеко від хати, під тою горою, де багаторіччя, — не боялася. А батько ліпив із глини коників, та що я кажу, не коників — коней! Ними не торгуєш на базарі, зате й не розбіють, не замурзують сажею, як гладушки та глечики для житку. А коли вони удвох із мамою співали українських пісень (а хто тоді в селі не співав?), то їхня вразлива дитина ховалася під ліжком, щоб наслухатися і наплакатися. Або ще бігла обняти свою яблуньку, бо та давала дівчинці свою силу. Достеменно, як у казці!

Щоразу на виставках київської художниці Любові Міненко, як і на нинішній, я знаходила в акварелях чи олійних роботах і аплікації, що саме давало силу цьому пензлю, його стрімкості, по-

тужній енергії барв. Безпомилкова генетична пам’ять вивела її на той “чистий канал” тепло-коричневих, іконних тонів, — то ж по них, як і по нестримному почерку пензля впізнають Любов Міненко. На нинішній виставі є портрет її батька. Дивовижна історія його створення навіть для такої імпульсивної натури, як Люба. Вона малувала цей образ давно, і лише через рік по тому, як батька не стало, раптом упізнала рідні риси. Коли ж зізналася своїй родині, ті здивовано підтвердили: “Так, ми одразу бачили, що це портрет батька”.

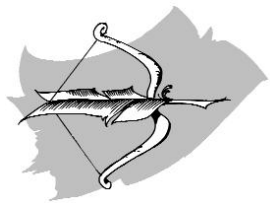
На її картинах-аплікаціях є й сумовиті, й закохані, й розгарячені веселим шалом, як танцем. Притулившись близько, чоло до чола, співають під місяцем, шепочуться чи бубонять щось, згадують своє... Загадкові постаті, екзотичні шати, —

але то все ми з вами, у своїй Україні з її рідкісними чорноземами й традиційними неврожайми. Та, як зізналася художниця на відкритті виставки, “я без України не жила б”. І тому лінії Долі накреслені Космосом саме на канівських кручах, до яких затишно притулилася ще батьківська хата, а тепер майстерня київської мисткині. Там з’являються нові цикли живопису й аплікацій “Тори мої високії”, “Пристрасті”, “Неначе вихор закрутило” і навіть теплими косинцями тканини вишита аплікація “Бомжі”. А образ канівської батьківщини майже в усіх полотнах: пагорби, пагорби, на коричневому тлі в’юнка дорога, яка висотується ниточкою аж до піднебесся. Десь там, обіч дороги — вогнище, можна погрітись...

• **Валентина ДАВИДЕНКО**

Любов Міненко. “Джерело”

СВЯТІ ПАГОРБИ КИЄВА ПОТРЕБУЮТЬ НАШОЇ ЛЮБОВІ ТА ЗАХИСТУ

Пам'ятаю, як за радянських часів політичне керівництво нашої країни, закликаючи людей йти у світле комуністичне майбутнє, вигадувало для нас підбадьорюючі гасла, що стосувалися не тільки п'ятирічок, але й окремих років: рік "визначальний", рік "вирішальний" та ін. А що, скажіть, будь ласка, з цього вийшло?

На Подолі, в заповіднику "Стародавній Київ" будеться багатоповерхова будівля, яка закриває панораму Андріївської церкви з боку вул. Флоровська і вул. Боричів тік. 2004 рік

Зараз начебто час уже інший, посттоталітарний, але методи й заходи впливу на психіку людини з боку керуючих службовців залишилися колишніми. І як і тоді малооефективними. Дивлячись, наприклад, услід року 2003-му, що мав назву "року культури", можна відзначити в ньому багато показної мішури: йдеться про "актуальність" проведених цього року заходів. Так, нашвидкуруч створили низку нових скульптурних монументів: це голосно рекламували ЗМІ, проте ідейна значущість і художня вартість цих витворів викликають сумніви. Інтенсивно зводили храми — "новороби", в надмірній кількості яких також не було гострої потреби. На багатьох каналах телебачення ми постійно бачили кітчеві шоу М. Поплавського та інших подібних йому "видатних" діячів мистецтва. До нових об'єктів соціально-культурного призначення (бібліотеки, школи, музеї) протягом "року культури" (як, проте, упродовж усіх років української незалежності), окрім рідкісних випадків, не створювали. Показово, що в закладі "співачого ректора" з'явився факультет перукарів, а бібліотечний занепадає...

Що стосується збереження та популяризації справжніх духовних цінностей — можна навести багато вкрай негативних прикладів. Дозволю собі зупинитися, насамперед, на сфері архітектурно-художньої спадщини, в якій працював багато років. Не можу не тривожити статистичні дані про велику кількість пам'ятників, що сьогодні гинуть в Україні. Ситуація має значно гірший вигляд, ніж у трагічні 1930 роки. Бюджетних коштів на утримання архітектурної спадщини держава не має, а різні "орендари" та "прихвизатори" пам'яток часто-густо поводяться з ними по-варварськи. Ось факти.

Однією з візитних карток столиці України, природно, слід вважати Музей історії міста, який багато років розташовувався в пам'ятнику архітектури — старовинному Кловському палаці. Нині, попри відчайдушні протести громадськості, музей міста з усіма його цінними колекціями переміщається до сучасної, не пристосованої для цього будівлі, а палац передають у розпорядження Верховного Суду України. Поруч із палацом, порушуючи охоронну зону унікального пам'ятника, будуватимуть 28-поверхову житлову будівлю: рішення прийняли наприкінці 2003-го — "року культури". Важко уявити, якою була б реакція прогресивної громадськості сусідньої Росії, та й

усього цивілізованого світу, якби в Санкт-Петербурзі з Зимового палацу взяли б виселяти Ермітаж, а в Москві з Кремля — колекції Грановитої палати... Маленький відступ: у Росії нещодавно втричі збільшили зарплатню працівникам культурного фронту. У нас вони, як і раніше, соціально незахищені.

Не менш вражаючою є ситуація на території Державного (!) Києво-Печерського заповідника. Унаслідок прийнятого ще в 2002 році урядового рішення про повернення у власність церковних громад нерухомості, відібраної за радянських часів, зараз у розпорядження Києво-Печерського монастиря одна за іншою починають переходити будівлі, що належали заповіднику. У зв'язку з цим нависла загроза розформовування низки відділів заповідника, звільнення співробітників і, загалом, — над нормальним функціонуванням цього науково-освітнього центру. Щодо ставлення держчиновників до будівель лаврського комплексу як до славнозвісного архітектурного ансамблю, то воно добре відоме хоч би за скандальною історією з перебудовою двоповерхового ресторану під стінами Лаври. Більше того: на Печерську житлові висотки дедалі ближче підступають до дніпровських схилів і споруд заповідника. Ця урбанізація порушує охоронну зону лаврського ансамблю, руйнує історичну панораму Печерська. А вже навіть за радянських атеїстичних часів визнавали необхідність збереження за Лаврською дзвіницею значення висотної домінанти в забудові району та всього Києва. А якщо врахувати, що комплекс споруд Києво-Печерської лаври перебуває під охороною ЮНЕСКО, то в цьому випадку порушуватимуть цілу низку положень не тільки українського пам'яткоохоронного, а й міжнародного законодавства.

Не інакше, як варварством слід іменувати санкціоновану київською владою забудову великомасштабними спорудами історичного ядра міста, його архітектурно-охоронних заповідних зон. Такі акції — грубе порушення одразу кількох законодавчих актів: про землекористування, про містобудування, архітектурно-будівельну діяльність, охорону історичного середовища й пам'яток, екології. Волаючи приклад — те, що стало-

ся в "рік культури" з урочищами Гончарі та Кожум'яки, тобто зі складовою частиною заповідника "Стародавній Київ" на Подолі. Протягом багатьох років українська громадськість боролася проти замахів на цю територію, писала до різних інстанцій листи (які залишалися, як правило, без відповіді), пропонуючи влаштувати тут національний парк "Київська Русь", де могли бути представлені народні промисли, ремісничі майстерні тощо. Такою, власне, і вбачалася доля Гончарів-Кожум'яків ще в 1980-их... Але "рік культури" розставив усі крапки над "і": у гарячковому темпі тут знесли історичні будинки (в тому числі й пам'ятки архітектури з їхніми охоронними табличками), вирубали дерева та приватизували земельні ділянки, на яких почали зростати багатоповерхові будівлі еклектичних форм, не характерних для заповідної частини Подолу.

Згідно з проектом, затвердженим у 2003 році на Київській містобудівній раді, на старовинній Поштової площі — також складовій частині заповідника "Стародавній Київ" — планується зведення кількох величезних багатоповерхових будівель. Зазначимо, що в центральній частині Києва фактично вже не залишилося незабудованих площ. У "рік культури" розпочали забудову розвантажувальної площі перед "Олімпійським" 100-тисячним стадіоном (що явно створюватиме труднощі при евакуації людей) і вже прийняли рішення про забудову Львівської площі торговельно-розважальним центром. Зрозуміло, що українські "новаци" призведуть до транспортно-го колапсу, екологічних проблем, які цілком успішно вирішують у цивілізованих європейських країнах, оскільки там історичні центри захищають від перевантажень суворі закони. Україна, як відомо, також підписала безліч міжнародних угод (хартій, конвенцій) про дбайливе ставлення до історичного, архітектурного та природного середовища...

Цікаво також пригадати, що 2003-й всеукраїнський "рік культури" для Києва було оголошено ще й роком "реконструкції парків". Справді, в багатьох київських парках і скверах щось відбувалося. Щоправда, неймовірно: з'являлася велика кількість нових доріжок і алеї, які чомусь викладали слизкою плиткою; нарівні з розчищенням кущів вирубували фондові дерева. Але головне — під приводом "реконструкційного" окультурення значна частина території міських зелених масивів виявилася забудованою безглуздими спорудами. Зараз можна констатувати: замість колишніх 30-ти із лишком квадратних метрів зелених насаджень на

Планується надбудова 2-ох поверхів над пам'яткою архітектури по вул. Володимирський, 4 на території заповідника "Стародавній Київ" поряд із фундаментами Десятинної церкви. 2004 рік

В архітектурно-охоронній зоні "міста Ярослава" вул. Ярославів вал, 22 над невисокою історичною будівлею протиправно надбудовується багатоповерховий готель в еклектичних формах. 2004 рік

одного киянина тепер припадає лише чотири.

У 2003 році чиновники від архітектури прийняли шокуюче рішення про забудову Дніпровської набережної та придніпровських схилів. Уже опубліковано кілька проектних варіантів забудови. Зелені схили Дніпра самі по собі є безцінною пам'яткою вітчизняної історії, природним явищем неповторної краси. А нарівні з цим виконують роль легень Києва. Ситуація викликає тривогу, якщо пригадати, що так і не вдалося запобігти великим київським містобудівним помилкам останніх років, і за те, що сталося, досі нікого не притягли до відповідальності. Це й споруда величезного готелю на Софійській площі — значно вищого за сам собор, і влаштування поруч із підмурівками Софії підземних гаражів та басейнів, і "реконструкція" Майдану Незалежності зі знищенням музею Лядських воріт, які існували тут до цього, та перетворенням його, практично, на дах універмагу.

Мітинги, протести, які проводили в Маріїнському парку в "рік культури", не запобігли вирубці частини парку для спорудження тут, у заповідній зоні, висотної житлової будівлі. Як, проте, не допомогли пікети проти влаштування

Володимирської гіркою, поруч із Філармонією тощо. Масштабне будівництво в небезпечній зсувній зоні може призвести до загибелі шедеврів світового значення — Андріївської церкви та пам'ятника св. Володимиру. Художників (є підозра) виженуть як із алеї, так і з Андріївського узвозу, а пам'ятник хрестителя Русі втратить свою монументальність, бо тепер, із боку Дніпра, видаватиметься, ніби він стоїть на даху готелю.

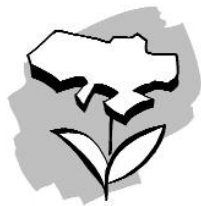
Потрібно також пригадати про "ущемлення" в рік культури таких унікальних київських будівель, як костел св. Миколая на вул. Великий Васильківській (у зв'язку з риттям на відстані всього 10 метрів котловану для будівництва офісної будівлі заввишки як сам костел, унаслідок чого в пам'ятнику з'явилися тріщини та обвалилася частина північної вежі), а також будівлі Музею західного та східного мистецтва на вул. Терещківський (поруч із яким почали рити котлован для будівництва висотного будинку на відстані всього семи метрів, внаслідок чого в музейному приміщенні також з'явилися тріщини). І це при тому, що не так давно проводили дорогу реставрацію цих споруд.

Коли йдеться про унікальні споруди-пам'ятки, то жодна реконструкція (тобто різні переробки, добудови, перебудови) не може бути допустима: слід проводити лише збалансовану реставрацію, що зберігає автентичний вигляд будівлі. Коли відомого київського краєзнавця запросили на виїзну Наукову раду із обговорення результатів реконструкції будівлі, зведеної одним не менш відомим столичним архітектором, він був вимушений із гіркою іронією заявити, що "присутній не інакше, як на повторних похоронах" автора будинку. Як інакше оцінити "реконструкторські" відсебеньки на тильному фасаді цієї будівлі, крім як можливість збільшити роздуть кошторис цього, з самого початку дорогого, будівельного об'єкта?

На закінчення кілька слів про те, до чого повинні бути готові кияни в найближчому майбутньому. Ось лише два приклади з "наполеонівських" планів київської влади, які стали відомі автору статті: київський Дитинець ("місто Володимира") — найціннішу археологічну зону, на якій збереглися недоосліджені залишки язичницьких капищ, підмурки давньоруських палаців і храмів мають намір забудувати висотними житловими будинками з багатоярусними підземними паркінгами: центр міста Ярослава планують перетворити на гігантську площу шляхом розбирання пам'яток архітектури — будівлі колишніх присутствених місць і злиття просторів двох площ (Софійської та Михайлівської), які зараз ця будівля роз'єднує. Вже й назву для цього місця вигадали — Духовний центр...

Насамкінець до всього вищевикладеного здається доречним навести висловлювання відомого французького письменника Альбера Камю, з яким важко не погодитися: "Не може бути культури без спадщини, як життя без дихання".

● **Михайло ДЕГТЯРЬОВ**, мистецтвознавець, член НСХ України, дійсний член Нью-Йоркської Академії наук

ПОГЛЯД

Помаранчева, як і кожна революція, завершилася розв'язанням корінного питання — питання влади. За призначення Прем'єр-міністра України соратниці Віктора Ющенка та улюблениці Майдану Юлії Тимошенко проголосували навдивовижу дружно — аж 375 депутатів при мінімально необхідних 226. Підтримали цю кандидатуру навіть супротивники: значна частина членів фракцій соціал-демократів (18 із 23), регіонів і навіть троє комуністів, яких виключили з фракції за порушення фракційної дисципліни. Серед виключених — поет Борис Олійник, відомий своїм національно-патріотичним налаштуванням.

Переважну більшість міністерських портфелів отримали представники “Нашої України” — 16. Замінено всіх голів обласних державних адміністрацій та м. Севастополь людьми, опозиційними до минулої влади.

Верховна Рада схвалила (також понад 370 голосів) програму діяльності новосформованого Кабміну, — протягом року уряд може працювати спокійно, не остерігаючись відставки. Одностайність, з якою пройшло голосування, свідчить, по-перше, про високий кредит довіри до нової влади, а, по-друге, про кардинальну зміну депутатських настроїв і переформатування самого парламенту. Тільки депутати-комуністи демагогічно демонстрували свою опозиційність, і невелика група затятих януковичівцв уперто трималася свого.

Іхні аргументи — звичайні загальники, що обертаються у вжитку ще з часів передвиборної кампанії: мовляв, нічого доброго не слід чекати, один олігархічний клан замінюється іншим, до влади приходять ті ж, що й були, та й програма діяльності уряду не конкретна й не соціальна. Твердження настільки ж демагогічні, наскільки брехливі. Щодо складу уряду, то в ньому справді є знайомі обличчя: і Тимошенко, і Кінах, і Пинзеник, і Тарасюк, і Плачков, і сам Ющенко — в різний час обіймали вищі посади в різних урядах за Кучми. Та сказавши “А”, опоненти не кажуть “Б”: усі названі особи були відсторонені тим же Кучмою, позаяк їхня філософія і конкретні дії не влаштували режиму.

Що ж до програми уряду, — то кожен може бачити в ній те, що хо-

КРУТИЙ ПОВОРОТ УКРАЇНИ

че бачити. Переважна ж більшість Верховної Ради побачила позитив і повірила в нього. Суспільне очікування також справдилося: Україна різко повертає до кращого. Ознаки цього навч видно. І зокрема, з того, що відбулося у парламенті. Передусім, це продемонстрував Президент Ющенко, коли представляв кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра. Він почав оригінально й несподівано: не з того, що робитиме новий уряд, а з того, чого він робити не буде. А саме:

— уряд не буде красти. (“Я красти не буду, я того вимагаю від уряду”);

— уряд не буде брати хабарів. (“Проблемою номер один є корупція. І починається вона з голови. Я хабарів брати не буду”);

— уряд не буде заносити гроші в парламент, щоб провести бажану кандидатуру або якийсь закон.

Водночас Ющенко виклав концептуальні засади, яких дотримуватиметься нова влада. Це:

— публічність і прозорість у роботі. (“Рішення прийматимуться виключно в залі засідань, а не в кімнаті для відпочинку. І підписуватимуться публічно — чи це стосується фінансів, чи ресурсів, чи приватизації”);

— скасування всіх корпоративних пільг, встановлених при режимі Кучми. (“Ми скажемо, яких структур ці пільги стосуються і разом із вами їх скасуємо. Давайте починає чистити свої конюшні”);

— конкретність роботи кожного члена уряду, кожного “губернатора”. (“Ми звітуватимемо не про приріст валового продукту, а про те, скільки робочих місць створив той чи інший “губернатор”, що робиться, щоб зупинити беззаконня”);

— чесність, прозорість, відповідальність у роботі, де ніхто не зможе заховатися. (“Коли буде публічно працювати “Укрнафта”, “Нафтогаз”, “Укрзалізниця”, “Укрпошта”, ви отримаєте багато мільярдів надходжень до бюджету, які на сьогодні не заплановані, для того, щоб віддати бідній людині”);

— перегляд роботи всіх вільних економічних зон, завдяки чому можна отримати багато прозорих публічних фінансових потоків. (“24 економічних зони... такого і в Китаї немає. У нас, де знаходиться клан, там і зона”);

— проведення чесної приватизації в рамках закону. (“Вкрадені гроші буде повернуто державі, починаючи з “Криворіжсталі”);

— припинення розбазарювання земель, яке було в Києві, Криму. (“Землі повернуть тому, кому вони належать”).

Чітко, конкретно, зрозуміло. І справедливо, хоча й різко. Власне, таких рішучих змін, такого крутого повороту в житті держави чекала більшість української спільноти. Не забракло б тільки духу новій владі. Та перші її кроки обнадіють — так і буде. Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко виклала своє бачення роботи уряду. Це, власне, загальна концепція, філософія напрямків і векторів зосередження урядових зу-

Фото О. Цесури

силь. Виступ побудовано незвично, без перевантаження цифрами, лірично та по-публіцистичному запально. Позитивні зміни, що свідчать про настання нової якості в житті України, вже проглядаються. Сам Президент подає приклад багато у чому, працюючи в прискореному ритмі.

Найперше — Ющенко продовжує демонструвати публічність, відкритість і прозорість у роботі своєї команди. Про це свідчить і присяга Президента під час інавгурації не тільки у Верховній Раді, перед депутатами, як це передбачено Конституцією, а й перед народом на Майдані, чого ніколи не робили до нього. У парламенті відбулося не тільки представлення кан-

дидатури на пост прем'єра, а й уперше в українському житті — презентація всіх членів уряду, укази про призначення яких Ющенко підписав публічно, тут же, під куполом Верховної Ради.

До речі, преса — і не тільки вона — звернула увагу на такі, на перший погляд, незначні, та вельми промовисті деталі, які відрізняють стиль життя і роботи Президента Ющенка від його попередника. Усі пам'ятають, як раніше, коли Кучма виїжджав на вулиці столиці, рух транспорту в прилеглих кварталах завмирав щонайменше на 30—40 хвилин, — це було для водіїв, як кара Божа. Ющенко проїздить непомітно, без кавалькади супроводу й охорони, без перекриття вулиць. Як прийнято у цивілізованих країнах.

Кучма обніс металевою огорожею вулицю Банкову, де розташована президентська резиденція, через кожних десять метрів стояла охорона, а рух машин для простих смертних було заборонено не тільки по цій вулиці, а й на сусідніх — ховався подалі від народу. Одним із перших розпоряджень Ющенка було: відкрити цю вулицю для руху, прибрати огорожу та охорону — й наче легше стало дихати. Нібито дрібниці, а приємно.

Уряд під проводом Юлії Тимошенко відразу приступив до роботи. Конкретизуються складові елементи концепції його діяльності та найближчі завдання. Новопризначені міністри занурилися у справи своїх відомств. На першому робочому засіданні уряду були скасовані попередні ухвали щодо приватизації “Криворіжсталі” як неправові, — цим розпочався процес повернення у державну власність цього комбінату, фактично подарованого Кучмою своєму зятєві та його партнерам.

Перші кроки нової влади свідчать, що вона розпочала виконання обіцянок, викладених у програмі коаліції, очолюваної Ющенком, і намагається довести, що слова в неї не розходяться з ділом. З усього видно, що Україна нині перебуває на крутому повороті. Упевнений, що наш народ успішно “впишеться” у цей поворот, який відкриває дорогу до розквіту й добробитку.

• Віталій КАРПЕНКО

КОМЕНТАРІ

НА ВИСОКУ ПЛАНКУ

Олександр ТУРЧИНОВ, голова СБУ:

— СБУ поверне собі довіру громадян України, буде елітою силових структур. Перед тим, як вносити кардинальні зміни у відомство, треба ретельно вивчити всі нюанси, пов'язані з його діяльністю. Головне завдання — не роз'єднати, а об'єднати фахівців. На мою думку, всі офіцери-патріоти, які є у лавах Служби безпеки чи готові повернутися до неї, нині із полегшенням зітхнуть. Бо зараз усі стануть рівні перед законом.

Олег РИБАЧУК, віцепрем'єр-міністр України з питань європейської інтеграції:

— Новий уряд — це уряд професіоналів. Попередні уряди не вирішували нічого. Ця команда вперше отримує свободу дій. Це — зобов'язує. Є мотивація бути професіоналом. Міністри мають готові відповіді на питання, які стояли на майданах, хотіли нової влади й кардинальних змін.

Андрій ШКІЛЬ, народний депутат, БЮТ:

— Меж досконалості урядової програми немає. Але можна сказати, що ця програма найкраща. На відміну від інших програм, вона зрозуміла не тільки тим, хто її писав, а й тим, хто її читатиме, контролюватиме та буде виконувати. Вона не має містити цифр. Це напрямки діяльності уряду. Планка має бути дещо завищеною. Бо ідеаліст — це той, хто прагне ідеалу, а не все робить ідеально. Уряд у цьому плані має бути ідеалістичним. Ми йшли на революцію не заради задоволення власних інтересів. Цей склад уряду такий, який викликає найменше нарікань.

Петро ПОРОШЕНКО, народний депутат, “Наша Україна”:

— Новий уряд працюватиме на засадах прозорості й публічності. Формування нового уряду в такому вигляді — це спростування вчорашніх інсинуацій опонентів, що нова влада не є єдиною, не вміє домовлятися, не вміє ефективно працювати, узгоджувати, знаходити компроміси. Нинішній день — це перший публічний успіх команди Ющенка.

• Опитував Богдан ГДАЛЬ

СОЛІДНІСТЬ І ЕКЗОТИКА УРЯДУ

Юлія ТИМОШЕНКО — Прем'єр-міністр України. Потужно й надійно увійшла в історію України.

Анатолій КІНАХ — перший віцепрем'єр-міністр України. Спокійною впевненістю й компетентністю цементує кожну важливу справу державної ваги.

Олег РИБАЧУК — віцепрем'єр-міністр України з питань євроінтеграції. Чотири іноземні мови, неймовірна працездатність та бійцівський характер.

Микола ТОМЕНКО — віцепрем'єр-міністр України з гуманітарних та соціальних питань. Чи не найерудованіший із політиків і найполітичніший із ерудитів. Кожен виступ — лекція з філології.

Роман БЕЗСМЕРТНИЙ — віцепрем'єр-міністр України з адміністративно-територіальної реформи. Упродовж 1994—2002 років був у досить тісних стосунках із Л. Кучмою.

Роман ЗВАРИЧ — міністр юстиції України. Всупереч поширеній логіці, вісім років тому переїхав в Україну зі США. Визнаний знавець міжнародного права.

Юрій ПАВЛЕНКО — міністр України у справах сім'ї, дітей та молоді. У свої неповні 30 років єдиний з уряду має досвід тележурналіста.

Давид ЖВАНІЯ — міністр України з питань надзвичайних ситуацій. Побував у надзвичайній ситуації під час сумнозвісної вечері, де було отруєно В. Ющенка.

Володимир ШАНДРА — міністр промислової політики України. 42 роки, підприємець, більше знаний як заступник голови парламентського Комітету з промисловості.

В'ячеслав КИРИЛЕНКО — міністр праці та соціальної політики України. Революціонер із часів до незалежності, активний учасник студентських протестів на граніті; відсидів 15 діб у міліції.

Іван ПЛАЧКОВ — міністр палива та енергетики України. Президент Національної атомної енергогенеруючої компанії “Енергоатом”. Відомий своєю феноменальною пам'яттю і пересуванням кадрів.

Павло ІГНАТЕНКО — міністр охорони навколишнього природного середовища. Пробивний керівник фінансових проектів. 26 листопада зірвав спробу надрукувати в “Урядовому кур'єрі” повідомлення про перемогу В. Януковича.

Микола ПОЛИЩУК — міністр охорони здоров'я України. Академік, нейрохірург, не має ворогів, знає багато анекдотів і вигадує власні.

Станіслав НІКОЛАЄНКО — міністр освіти і науки України. Пройшов усі щаблі управління освітою і наукою. Не палить і не п'є.

Анатолій ГРИЦЕНКО — міністр оборони України. Очолював Центр економічних і політичних досліджень імені Разумкова. Добре грає в шахи. Дружина — заступник головного редактора газети “Дзеркало тижня” Юлія Мостова.

Оксана БІЛОЗІР — міністр культури і мистецтв України. Знає все про сцену, сценаристів, порядки навколо і за сценою. Першим своїм завданням вважає відновлення престижу бібліотек і національної спадщини.

Борис ТАРАСЮК — міністр закордонних справ України. Політолог, педант, педагог, патріот, дипломат до дрібниць, добре знааний у вищому світі світової дипломатії.

Сергій ТЕРЬОХІН — міністр економіки України. Викладав і вів наукову роботу в Гарварді. Володіє трьома іноземними мовами. Автор законопроектів “Про сало” (2003 р.) і “Про використання яєць” (2004 р., після знаменитого яйця, кинутого в Януковича).

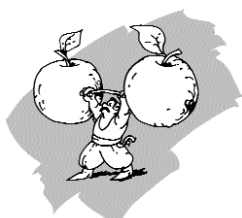
Юрій ЛУЦЕНКО — міністр внутрішніх справ України. Під час виступу Л. Кучми в парламенті підніс йому подарунок — плетені постолі з написом “На дорогу в Європу”. На 40-річчя з дня народження друзі подарували пану Юрію кулетет “Максим” (модель натурального розміру).

Віктор ПИНЗЕНИК — міністр фінансів України. Заядлий курець і кавоман. За роботою забуває про все. Справжній економіст.

Євген ЧЕРВОНЕНКО — міністр транспорту та зв'язку України. Професіонал з автотопергонів, неодноразовий переможець змагань, у тому числі й чемпіонату Європи, засновник концерну “Орлан”. Має вибуховий характер. Є прикладом національної гідності.

НОВІ ГОЛОВИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЙ

Вінницька облдержадміністрація — **Олександр Домбровський**;
Волинська — **Володимир Бондар**;
Дніпропетровська — **Сергій Касьянов**;
Донецька — **Вадим Чупрун**;
Житомирська — **Павло Жебрівський**;
Закарпатська — **Віктор Балага**;
Запорізька — **Юрій Артеменко**;
Івано-Франківська — **Роман Ткач**;
Київська — **Євген Жовтяк**;
Кіровоградська — **Едуард Зейналов**;
Луганська — **Олексій Данилов**;
Львівська — **Петро Олійник**;
Миколаївська — **Олександр Садиков**;
Полтавська — **Степан Бульба**;
Рівненська — **Василь Червоний**;
Одеська — **Василь Цушко**;
Сумська — **Микола Лаврик**;
Тернопільська — **Іван Стойко**;
Харківська — **Арсен Аваков**;
Херсонська — **Борис Селенков**;
Черкаська — **Олександр Черевко**;
Чернівецька — **Микола Ткач**;
Чернігівська — **Владислав Атрошенко**;
Хмельницька — **Віталій Олуйко**;
Київська міськдержадміністрація — **Олександр Омельченко**;
Севастопольська міськдержадміністрація — **Сергій Іванов**.

БАСКЕТБОЛ

ТРИ УКРАЇНСЬКІ КЛУБИ КРОКУЮТЬ ДАЛІ

За тур до завершення групового турніру Євроліги ФІБА представники України в цьому турнірі — «Азовмаш», БК «Київ» і «Хімік» — забезпечили собі місце в наступному етапі змагань. На наступному тижні визначаться суперники українських команд у 1/8 фіналу. Якщо БК «Київ» займе друге місце, а «Хімік» — третє у своїх підгрупах, саме ці клуби й зустрінуться в плей-офф. Найвірогідніший суперник «Азовмашу» — підмосковний БК «Хімки». До речі, саме в цій російській команді працював нинішній головний тренер маріупольців.

А поки що: «Іонікос» (Греція) — «Азовмаш» (Україна) — 84:98; БК «Хімік» (Україна) — «Олімпія» (Греція) — 74:62; БК «Київ» (Україна) — «Унікс» (Росія) — 91:89.

АКТУАЛЬНО

СУРКІС І АХМЕТОВ ТОРГУЮТЬ ФУТБОЛІСТАМИ. АЛЕ НАС БІЛЬШЕ ЦІКАВИТЬ ВИПЛАТА ПЕНСІЙ

Микола Томенко вважає дискусію навколо пільг двом колишнім президентам України цікавою, але не актуальною: «Звичайно, ми розуміємо справедливий гнів Леоніда Кравчука із приводу того, що йому, на відміну від Леоніда Кучми, не дістався кухар і дві офіціантки. Ми також розуміємо його невдоволення тим фактом, що він до 2004 року їздив на «Волзі» і тільки потім одержав «Мерседес».

На думку Томенка, зараз потрібно зайнятися інвентаризацією державного майна й державного бюджету України та не забувати про кошти, які кудись безвісти зникли. «Життя в Україні триває, — Ринат Ахметов збирається придбати футболіста за 10 млн. доларів, це, мабуть, мало б означати, що донецька фінансова група живе не безбідно. Ігор Суркіс стурбований тим, що не може продати Гавранчіча за 10 млн. євро, — сказав Томенко. — Нам треба думати не про те, як допомогти Кравчуку придбати кухаря, а Ахметову — футболіста, а про те, щоб виплатити народу зарплатні й пенсії, забезпечити соціальні стандарти, про які так часто говорять у сесійній залі».

БОКС

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО ВИЙДЕ НА РИНГ 30 КВІТНЯ

За останніми даними, якими повняться лаштунки великого боксу, відомо, що Віталій Кличко захищатиме свій титул чемпіона світу за версією WBC у двобої проти Хасіма Рахмана 30 квітня в нью-йоркському «Madison Square Garden». Ім'я ж суперника Кличка-молодшого й дата проведення двобою залишаються поки що невідомими.

РОСІЯ СТАЄ СУПЕРНИКОМ УКРАЇНИ В БОРОТЬБІ ЗА ЄВРО—2012

РУКА МОСКВИ?

Нещодавно в приміщенні прес-центру стадіону «Динамо» ім. Валерія Лобановського відбулася прес-конференція Федерації футболу України (ФФУ) щодо участі в тендері УЄФА за право проводити чемпіонат Європи 2012 року. Перший віце-президент, виконавчий директор ФФУ Олександр Бандурко та перший віце-президент НОК Іван Федоренко, на якого покладено обов'язки виконавчого директора Виконавчої дирекції з організації проведення в Україні Євро-2012, підтвердили офіційне подання заявки до Європейського футбольного союзу.

У вступному слові Олександр Бандурко наголосив на відповідальності, яку ФФУ бере на себе перед футбольними уболівальниками і всією Україною, подавши відповідну заявку до УЄФА: «Сьогодні ми робимо крок на шляху, який не має зворотного напрямку. З моменту подання заявки про участь у тендері до 21 липня 2005 року ми повинні підготувати солідне dossier, яке серйозно оцінюватимуть на відповідність високим вимогам УЄФА. 10 листопада 2005 року буде обрано 3 претенденти, які пройдуть до другого етапу. У подальшому експерти УЄФА здійснять візити для ознайомлення з ситуацією безпосередньо на місцях. Упродовж 2006 року претенденти двічі матимуть можливість представити Виконкому УЄФА свої пропозиції. Остаточне рішення щодо переможця тендеру, який стане організатором проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року, буде оголошено 8 грудня 2006 року».

Олександр Бандурко відзначив, що ФФУ доведеться відчувати жорстку конкуренцію з боку інших претендентів: Росії, Італії, Греції, Угорщини і Хорватії. Ці країни також задекларували своє бажання прийняти в себе найпрестижніший футбольний форум.

28 січня Федерація футболу України факсом подала до УЄФА заявку на участь у тендері за право проводити фінал Євро-2012. Офіційне підтвердження Європейський футбольний союз дасть після отримання відповідної заявки від нашого партнера — Польської футбольної асоціації.

За словами Івана Федоренка, незважаючи на те, що на даному етапі в нашій країні неви-

сокий рівень економіки та інфраструктури, у нас є можливість вразити поважних експертів іншими плюсами.

«Чорне море в Криму нічим не поступається морю в тій же Хорватії. Ми можемо продемонструвати розмаїття всіх необхідних кожному туристові якісних товарів, продемонструвати наші ціни, традиції, багату історію, котра може зацікавити усіх», — сказав Іван Федоренко. А зважаючи на авторитет наших відомих спортивних діячів, зокрема Андрія Шевченка, котрий цього року завоював «Золотий м'яч» як найкращий гравець Європи, успішну боротьбу за втілення принципів демократії наприкінці минулого року, є підстави вважати, що це допоможе нам у боротьбі за перемогу в цьому проєкті.

Щодо проблем, пов'язаних із відсутністю належної інфраструктури, Іван Федоренко згадав приклад новозбудованого стадіону «Аякс». Частина коштів на його будівництво виділив клуб, частину місцевий муніципалітет, а суму, котрої бракувало, зібрали вболівальники.

Під час прес-конференції відбувся телефонний «міст» між президентом ФФУ Григорієм Суркісом та членом Виконкому ПФА, виконавчим директором Виконавчої дирекції з організації

проведення Євро-2012 з польського боку Адамом Олковичем. Під час розмови сторони обмінялися привітаннями з нагоди важливого починання та висловили свої прогнози щодо шансів нашої заявки.

«Щойно в присутності міністра спорту Польщі члени Виконкому ПФА одностайно прийняли рішення про подання відповідної заявки до УЄФА. Наші країни, зважаючи на історію та традиції, гідні отримати право на цей форум. Згадую слова керівництва ФФУ щодо необхідного прищеплення психології переможця всім зацікавленим у цьому проєкті людям. Ми вже зараз за підтримки ЗМІ розпочинаємо широкомасштабну роботу, щоб на належному рівні представити УЄФА наші можливості», — сказав Адам Олкович.

Григорій Суркіс підкреслив, що нам потрібно консолідувати всі зусилля для перемоги в цьому тендері.

«Подібний захід необхідний не лише з футбольної точки зору. Він передбачає розвиток туристичного бізнесу, підвищення економічного рівня країни, багатомільйонні інвестиції, котрі залишаться в країні. Те ж саме можна сказати про інфраструктуру, готелі, дороги, аеропорти, котрі мають бути розвинуті та відзначитися голом. Андрій, можна сказати, врятував свою команду. Адже події розгорталися аж ніяк не на користь «Мілана». Отже, нині Андрій Шевченко має великі шанси допомогти українській команді в грі з Албанією.

Як не дивно, але незрозуміла чорна смуга травм почала пе-

розбудовані до цієї події. Усе це залишиться в наших двох країнах. Тому я вірю, що нам до снаги почути на підсумковому Виконкомі УЄФА про те, що визнає переможцем саме наші дві країни», — підсумував Григорій Суркіс.

На завершення розмови Адам Олкович підкреслив, що в разі спільної перемоги найбільше завдячуватимемо президентові ФФУ, котрий ініціював проєкт.

Однак варто було Україні гучно заговорити про наміри проведення Євро-2012, як у це питання втрутилася Росія та подала заявку до УЄФА про наміри проведення престижного європейського турніру. УЄФА підтвердила отримання заявки Росії на право проведення чемпіонату Європи 2012 року. Про це повідомляє керівник Департаменту змагань національних команд Мікаель Сальцер у листі, розміщеному на офіційному сайті РФС.

«Ми підтверджуємо одержання Вашої заявки, в якій Ви декларуєте зацікавленість Російського Футбольного Союзу в проведенні ЧС УЄФА 2012 року, — говорить в листі. — Ми з великим задоволенням офіційно визнаємо Ваше бажання взяти участь у конкурсі. Сподіваємося на конструктивне співробітництво».

реслідувати українських форвардів саме перед матчем із Албанією. Бо слідом за Шевченком отримав травму інший форвард національної збірної України та левкерузенського «Байєра» Андрій Воронін. Але травма не завдала йому вибуху до табору національної збірної, прихопивши із собою ліки.

Матеріали підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

ФУТБОЛ

Останні два тижні Україна жила в очікуванні великого футболу. Уболівальники гри мільйонів стежили за всіма новинами про стан збірної, тим більше, що був привід для хвилювання. Незадовго до матчу з албанцями українська зірка, надія і кумир Андрій Шевченко отримав травму, тому виникли сумніви, чи буде форвард у складі національ-

ЧОРНА СМУГА ТРАВМ

ної команди. Однак лікарі свою справу виконали відмінно, — з'явилася надія побачити Шевченка на полі.

Минулої неділі на чемпіонаті Італії головний тренер червоночорних довірив Андрієві місце на полі, хоча лише в другому таймі. Але й цього було достатньо українському форварду, аби

СЛОВО Просвіти

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

В. о. головного редактора Євген Голибард.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Ющук.
Комп'ютерна верстка:

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлинки не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.